

ПОДБРАНИ СТИХОТВОРЕНИЯ В ПРЕВОД ОТ ДАТСКИ И НОРВЕЖКИ ЕЗИК

Превод от датски и норвежки език: Михаил Байков

TRANSLATIONS OF POETRY FROM DANISH AND NORWEGIAN

Translation from Danish and Norwegian: Mihail Baykov

Михаил Байков е магистър по „Нордистика“ към специалност „Скандинавистика“ и асистент по „История на кукления театър“ и „Анализ на театрален спектакъл“ в катедра „Театрознание“ на Националната академия за театрално и филмово изкуство. Целта на направения подбор е да се запознае българската четяща аудитория както с популярни, така и с малко познати представители на съвременното датско и норвежко поетическо изкуство.

* * *

Кристина Мунк (Christina Munk) (р. 1975) е начален учител по датски език, визуални изкуства и религия. Мунк пише разкази и стихове от ранно детство. Издаде е пет новели. Стиховете ѝ изразяват непосредствени емоционални състояния, поетесата черпи вдъхновение от личните си преживявания.

Потискаща самота

Има дни в които чувствам
че съм най-самотният човек на света
прозрачен
може би напълно невидим
Когато само сянката на собствените ми ръце
поема моето падение
Когато виждам всички други
като преплетени ръце
в мрежа, която не мога да достигна
защото седя в този друг свят

В паралелния свят
в рая на самотниците
Когато не ми се иска да бъда
едно цяло
а по-скоро разделен на две
в нечий друг живот
Когато не мога да проникна в сърцето на другия
а дори и в моето не мога
Тогава съм самотен
заклучен вътре в мрака
в празнината на собственото си сърце

Думи от мрака

Когато изведнъж се озовеш там –
насред живота си –
и най-много от всичко ти се иска да се откажеш.
Когато знаеш, че дори малкото светлина, която слабо осветява пространството около теб
–
идва от аварийния изход.
Когато усетиш, че виждаш сам себе си – застинал,
широко зяпнал – лицето не помръдва,
в напразен опит да изрече молитва за своето спасение.
Когато усетиш, че мракът се просмуква във всяка клетка на тялото ти, а енергията му е
непосилно тежка.
Когато си убеден, че мракът, който усещаш е по-дълбок от всякога преди.
Когато осъзнаеш, че той винаги е бил такъв, просто ти не си искал да го видиш. Да го
усетиш. Да го познаеш.
Мракът, който години наред те плашеше толкова много, че дори страхът влетя със своята
армия и те подготви за битка с него.
Сега стоиш там.
Стоиш там и гледаш надолу в мрачната дупка.
Мракът на отчаянието те засмуква и знаеш инстинктивно,
че страхът не може да те спаси,

защото теб вече не те е страх.
Виждаш го и го усещаш,
не знаеш добро ли е или е лошо.
Знаеш само, че можеш да се оставиш да паднеш или пък не –
докато танцуваш танго
със сенките, изпълзяващи отдолу.

* * *

Мете Хонорé (Mette Honoré) (р. 1985) започва да пише стихове в тийнейджърските си години. През 2008 г. издава първия си роман – „Светът на Каролине“. Следват 16 заглавия за деца и юноши, а през 2017 г. Мете Хонорé издава първата си книга за възрастни – „Като всички други“. Стиховете ѝ са вдъхновени от личните ѝ преживявания като творец.

Не сме подготвени

Не сме подготвени, когато дойде смъртта.
Никой не е.
Ние сме нищожни, безсилни парченца
от безкраен колаж.
Страхуваме се пред лицето на смъртта.
Безкрайно неразбиране, безсмислие.
Що за създател имаме?
Каква е тази висша сила, която кръстосва шпаги със своето творение?
Не сме подготвени да няма светлина.
За щастие!
Нищо не разбираме.
За щастие!
Ние сме пулсиращи същества,
които знаят само, че нищо не знаят.
Непосилната лекота на битието
изчезва
свързва ни
отново
и отново.

* * *

Ролф Якобсен (*Rolf Jacobsen*) (1907 – 1994) е най-видният представител на съвременната норвежка поезия, върху чието развитие – тематично и художествено, неговото творчество оказва неоспоримо влияние. Централната тема в творчеството му е балансът между природата и технологиите – той е наречен „Зеленият поет“ в норвежката литература. Поезията на Ролф Якобсен е съзерцателна, изпълнена с философска дълбочина и социална ангажираност.

Част от поезията на Ролф Якобсен е преведена на български език от Вера Ганчева и издадена през 1983 г. в книгата „Кобалтово синьо“. Тук е поместено непревеждано досега негово стихотворение:

Светулки

В онази нощ със светулките
в която чакахме автобуса за Велетри
и видяхме старата двойка
да се целува под чинара
в същата онази нощ ти каза –
отчасти на мен,
отчасти на себе си:
не си живял напразно,
ако си обичал цял живот.
Тогава забелязах и първите светулки в тъмното
как проблясват край лицето ти.
В същата онази нощ.

* * *

Ингер Хагерюп (*Inger Hagerup*) (1905 – 1985) е известна норвежка поетеса, писателка и преводачка. Тя дебютира през 1939 г. със стихосбирката „Загубих се в горите“ (1939). Същинския си творчески пробив прави през 1941 г., когато издава стихотворение, отразяващо пораженията в Норвегия след бомбардирането на страната от нацистка Германия през март 1941. Носител е на редица литературни награди и отличия, например наградата на издателство „Юлендал“ от 1944 г.

Аз вярвам

Вярвам в много неща. В кръвта. В огъня.
Вярвам в пътя, по който човек може да се изгуби.
Вярвам в мечтите, на които човек принадлежи.
Вървя на сляпо. Не ме водят към вкъщи.
Нека нощта да ме напътства непрестанно.
Някъде в тъмното има една откритата врата.
Там, на границата между духа и тялото,
където самото време казва „спри“,
там ли сърцето ми ще изгори?
Ала недей ме слуша. Думите ми са лукави
опасни предсказания, които само те подвеждат.
Съвсем не съм аз този, който ми отреждат.

Новият ден

Новият ден все още няма лице.
Покрит със звездно наметало
идва и се втурва на земята.
После хвърля наметалото си,
изправя се пред нас красив и гол
държи във шепите си слънце,
през пръстите му се изплъзват
часове от вечността.
Денят събужда планините
с ослепителната си усмивка
понесъл е на белите си рамене
хилядите непознати скърби.

* * *

Сесилие Льовайд (Cecilie Løveid) (р. 1951) е норвежка писателка, поетеса и сценаристка. Голяма част от написаните от нея пиеси са преведени и поставяни многократно в и извън пределите на Норвегия. Тук представяме нейно стихотворение, посветено на разказа „Невидимото дете“ от финландската писателка Туве Янсон:

**Невидимото дете
на Туве Янсон**

В действителност Невидимото дете
така и не се върна обратно в роклята
тъй като самата тя тича наоколо
А и малката панделка все така се полюшва свободно над нея
Нали сребърни звънчета вечно ще звънят
а малката Мю ще тича пред
Невидимото дете
и ще се чуди дали лапките му скоро
ще се появят

* * *

Колбайн Фалкайд (Kolbein Falkeid) (1933 – 2021) е норвежки поет и писател с изразена гражданска позиция и деен участник в обществените дебати. Той има богато творчество, удостоен е с редица награди, сред които Рицарски орден „Св. Улав“ I степен. Най-голям успех постига стихосбирката му „Друго слънце“ (1989).

Дълъг е пътят между приятелите
Дълъг е пътят между приятелите
Десетки познанства стоят между тях и множество думи.
Приятелите като малки къщички светят
там далеч в планинския мрак.
Просто няма как да ги сбъркате.

* * *

Стайн Мерен (Stein Mehren) (1935 – 2017) е норвежки писател и един от водещите поети на новата норвежка литература. Най-известен е със своите стихове, но също така е написал редица есета и статии, както и романи и пиеси, за които получава престижни литературни награди, например Наградата на критиката от 1963 г. и наградата на издателство „Юлендал“ през 1981 и 2004 г.

Ние сме в капан

Ние сме в капан на самите себе си
но някой ни подхвърли любовта
за да може да видим самотата си
с други очи: Ето, казваме
Ето ме, тук съм. Като родилно петно.
Виж ме, запомни ме, обичай ме.
Животът е твърде тежък, за да го носим сами
Трябва да го споделим с някого. С копнежи
като мъртви вълнения засмукващи ни дни и ноци
сме се вкопчили един във друг
сякаш има как да споделим живота си.
Живот, тъй несподелим като смъртта.